

JAK UNIKNAĆ KARY DLA URZĘDU

ZA BRAK

DOSTĘPNOŚCI CYFROWEJ ?

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	3
Czym jest dostępność cyfrowa?	4
Dostępność cyfrowa, a obowiązujące przepisy	4
Kto musi spełniać przepisy dotyczące dostępności cyfrowej?	5
Dlaczego instytucje publiczne powinny zapewniać dostępność cyfrową?	5
Deklaracja dostępności - co to takiego?	6
Jakie informacje zawiera deklaracja dostępności?	7
Zasady standardu WCAG 2.1	9
Kary za brak dostępności cyfrowej i deklaracji dostępności	12
Etapy wprowadzania dostępności informacji publicznej	16

WPROWADZENIE

Dostępność strony internetowej dla osób z niepełnosprawnością jest kwestią, o której powinno się pomyśleć już na etapie projektowania strony. Dotyczy to w szczególności witryn prowadzonych przez instytucje publiczne. Wszyscy użytkownicy o zwiększonych potrzebach z powodu zaburzeń poznawczych, problemów ze wzrokiem lub słuchem, a także z ograniczoną sprawnością ruchową, powinni otrzymać pomoc w korzystaniu ze strony urzędu, gminy, szkoły, bądź miejskiego ośrodka pomocy społecznej.

Zadaniem instytucji publicznych jest służenie obywatelom. Każda z nich powinna zatem dokładać wszelkich starań, by zapewniać stały dostęp do informacji odbiorcom o większych potrzebach.

CZYM JEST DOSTĘPNOŚĆ CYFROWA?

Dostępność cyfrowa umożliwia osobom z różnymi barierami wygodne i samodzielne poruszanie się po stronie internetowej. Dotyczy to zarówno osób z ograniczoną sprawnością ruchową, wadami wzroku i słuchu, jak i z zaburzeniami poznawczymi oraz niepełnosprawnością intelektualną.

DOSTĘPNOŚĆ CYFROWA, A OBOWIĄZUJĄCE PRZEPISY

Ustawa o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych z 4 kwietnia 2019 r. stanowi podstawę prawną zapewniania dostępu do informacji wszystkim użytkownikom z niepełnosprawnościami.

Spełnienie warunku dostępności cyfrowej jest obowiązkowe, podobnie jak umieszczenie na stronie deklaracji dostępności. Ustawa precyzuje, w jaki sposób monitoruje się dostępność cyfrową i jakie są zasady postępowania w przypadku podmiotów, które jej nie zapewniły. Zgodnie z obowiązującymi przepisami wszystkie strony powinny być dostępne cyfrowo od 23 września 2020 r. To wtedy minął termin ostatecznego dostosowania wszystkich witryn do wymogów dostępności cyfrowej. W przypadku aplikacji mobilnych ten termin upłynął 23 czerwca 2021 r.

Kiedy strona jest dostępna cyfrowo? Warunki, które powinna spełniać witryna, opisano w tabeli stanowiącej załącznik do ustawy. Tabela jest z niewielkimi ograniczeniami równoważna ze standardem WCAG 2.1.

KTO MUSI SPEŁNIAĆ PRZEPISY DOTYCZĄCE DOSTĘPNOŚCI CYFROWEJ?

Ustawa o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych dotyczy jednostek sektora finansów publicznych, państwowych bez osobowości prawnej oraz osób prawnych, które zaspokajają potrzeby o charakterze powszechnym. W ostatniej grupie znajdują się podmioty finansowane w ponad połowie ze środków publicznych, posiadające w nich ponad 50% udziałów i akcji lub nadzorujące organ publiczny. Ponadto są to osoby prawne, które mogą powoływać w podmiotach publicznych więcej niż połowę składu organu nadzorczego i zarządzającego.

Za podmioty publiczne uznaje się też organizacje pozarządowe, które działają na rzecz ochrony i promocji zdrowia, wspierają osoby z niepełnosprawnościami lub seniorów. Do przestrzegania zasad ustawy zobowiązane są wymienione podmioty, o ile prowadzą stronę internetową lub udostępniają aplikację mobilną. Zwolnienie z ustawy jest stosowane w przypadku dostawców usług medialnych, wskazanych w ustawie o radiofonii i telewizji.

DLACZEGO INSTYTUCJE PUBLICZNE POWINNY ZAPEWNIAC DOSTĘPNOŚĆ CYFROWĄ?

Dlaczego dostępność cyfrowa jest tak ważna? Współcześnie Internet jest głównym medium do kontaktu z instytucjami publicznymi. Korzystają z niego m.in. osoby z niepełnosprawnością. Spełnienie warunków dostępności cyfrowej powinno być zatem traktowane priorytetowo.

W całej Polsce działa ponad 60 tysięcy podmiotów publicznych. Większość z nich prowadzi własne strony internetowe i udostępnia aplikacje mobilne. Niektóre osoby z barierami cyfrowymi, ze względu na swoje ograniczenia, mogą załatwić daną sprawę wyłącznie online. Witryna lub aplikacja konkretnej instytucji powinna im to umożliwiać.

Przystosowanie strony do wymogów dostępności cyfrowej jest ważne ze względu na sprawniejsze działanie witryny na urządzeniach mobilnych. Ponadto strona spełniająca określone standardy dostępności jest łatwiejsza do odnalezienia w wyszukiwarkach internetowych.

Udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami są cenione również przez pozostałych użytkowników. Seniorzy lepiej radzą sobie z czytaniem treści na ekranach elektronicznych, gdy mogą zmienić kontrast lub powiększyć czcionkę. Napisy do nagrań sesji lub innych materiałów video pomagają cudzoziemcom, którzy słabo rozumieją język polski. Dostępność cyfrowa uwzględnia też możliwość korzystania z technologii asystujących, np. elektronicznego lektora.

DEKLARACJA DOSTĘPNOŚCI - CO TO TAKIEGO?

Deklaracja dostępności jest bezpośrednio związana z realizacją obowiązku zapewniania dostępności cyfrowej. Dokument stanowi wsparcie dla osób, które z powodu różnych barier cyfrowych mają trudności z poruszaniem się po standardowej stronie internetowej.

W deklaracji osoby z niepełnosprawnością ruchową, niewidome lub niedowidzące znajdują informację, jakie ułatwienia zastosowano na stronie, bądź których z nich na niej zabrakło.

Treść dokumentu zawiera też kompletne informacje o ułatwieniach w budynku danego podmiotu, np. możliwości skorzystania z windy lub podjazdu dla wózków.

Dostępność strony i budynku powinna być opisana szczegółowo. Długi, skrupulatny opis zwiększa zaufanie do podmiotu publicznego.

JAKIE INFORMACJE ZAWIERA DEKLARACJA DOSTĘPNOŚCI?

Deklaracja dostępności ma określoną strukturę, której powinien przestrzegać każdy podmiot publiczny. Na wstępie powinno się zaznaczyć, czy strona spełnia założenia WCAG 2.1. Co to takiego?

WCAG 2.1 (Web Content Accessibility Guidelines) to standard, który jest stosowany w przypadku dostępności cyfrowej. Jest to zbiór zasad, które wskazują, jak projektować strony internetowe, by odpowiadały na oczekiwania użytkowników o specjalnych potrzebach. Zgodnie z WCAG 2.1 strona internetowa powinna spełniać warunki opisane w czterech kategoriach: postrzegalności, zrozumiałości, funkcjonalności i kompatybilności.

Standard WCAG 2.1 znajduje zastosowanie nie tylko w przypadku stron internetowych, ale i innych witryn udostępnianych przez instytucje publiczne. Stosuje się go między innymi w Biuletynie Informacji Publicznej oraz aplikacjach rządowych. Jeśli standard jest spełniony częściowo, obowiązkowo oznacza się podstrony i inne elementy, które są niedostosowane do potrzeb użytkowników z niepełnosprawnością.

Istotną informacją jest data publikacji strony lub aplikacji oraz ostatniej aktualizacji deklaracji. Bieżące uzupełnianie i modyfikowanie dokumentu daje użytkownikom pewność, że przedstawiane im informacje są zgodne z prawdą. W deklaracji powinny znaleźć się również informacje na temat sposobu dokonywania oceny dostępności cyfrowej.

W deklaracji dostępności umieszcza się dane teleadresowe siedziby podmiotu oraz dane kontaktowe do administratorów strony. Osoby z niepełnosprawnością lub inni użytkownicy mogą zgłosić się do nich, by poinformować o wystąpieniu problemów z dostępnością. Dokument powinien opisywać sposób, w jaki zgłasza się żądanie zapewnienia dostępności przez odpowiedni organ.

Użytkownik ma prawo skierować prośbę o modyfikację strony w celu zapewnienia jej zgodności z WCAG 2.1 bezpośrednio do podmiotu publicznego. Jeśli prośba nie odniesie skutku, można zwrócić się z tym samym zapytaniem do Rzecznika Praw Obywatelskich. Z tego względu w deklaracji dostępności umieszcza się link do strony internetowej RPO.

Od 6 września weszły w życie przepisy ustawy o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, które umożliwiają zgłoszenie skargi na brak dostępności cyfrowej placówek publicznych lub wniosku o zapewnienie dostępności.

Dodatkowo dokument musi zawierać opis:

- dostępności architektonicznej budynku należącego do podmiotu publicznego,
- możliwości korzystania z tłumacza języka migowego podczas

komunikowania się drogą elektroniczną,

- utworzonych skrótów klawiszowych, służących do poruszania się po stronie internetowej lub aplikacji.

Jeżeli podmiot publiczny posiada własną aplikację mobilną, w deklaracji dostępności dla strony internetowej powinien znaleźć się link do deklaracji dostępności dla aplikacji mobilnej.

Bez względu na stopień dostępności cyfrowej całej strony internetowej lub aplikacji mobilnej, podmiot publiczny ma obowiązek zapewnić zgodność z WCAG 2.1 następujących elementów:

- Biuletynu Informacji Publicznej i linku, który do niego prowadzi,
- deklaracji dostępności danej instytucji publicznej,
- danych teleadresowych podmiotu publicznego,
- formularza kontaktowego,
- nawigacji,
- dokumentów urzędowych, wzorów pism i umów itp.,
- informacji na temat bezpieczeństwa publicznego,
- informacji o wystąpieniu sytuacji kryzysowych.

Ważne! Deklaracja dostępności musi być przygotowana dla każdej strony internetowej podmiotu publicznego. Dotyczy to również intranetu i ekstranetu. Strony wewnętrzne powinny posiadać własne deklaracje dostępności - dokument przygotowany dla głównej witryny podmiotu publicznego jest niewystarczający.

ZASADY STANDARDU WCAG 2.1

Dostępna cyfrowo strona internetowa powinna spełniać warunki wymienione w 4 kategoriach WCAG 2.1. Są to: postrzegalność, zrozumiałość, funkcjonalność i kompatybilność. Co w praktyce oznaczają te zasady?

Postrzegalność

Zasada odnosi się do postrzegania treści za pomocą różnych zmysłów. Alternatywne sposoby zapoznawania się z artykułami, newsami, dokumentami bądź projektami ustaw sprawiają, że osoby z niepełnosprawnościami są chronione przed wykluczeniem. Stosowanie się do zasad postrzegalności powoduje, że wszyscy użytkownicy mają możliwość samodzielnego odczytywania treści, nazw odnośników itp.

W przypadku osób, które mają problemy ze wzrokiem lub są niewidome, standardu postrzegalności przestrzega się za pomocą alternatywy tekstowej dla treści nietekstowych. Zdjęcia, grafiki, tabele i podobne elementy powinny posiadać opisy tekstowe. Tekst może być wyświetlany w różnych rozmiarach czcionki i kontrastach - czytelność treści jest zachowywana nawet przy powiększeniu o 200%. Dodatkowo użytkownik może skorzystać z elektronicznego lektora.

Postrzegalność polega również na przygotowaniu transkrypcji, napisów i audiodeskrypcji do materiałów audio i filmów oraz na niepublikowaniu obrazów treści. Wszystkie treści powinny posiadać logiczną strukturę z nagłówkami, listami i innymi elementami, a także znaczniki dla formularzy lub tabel. Taka struktura umożliwi prawidłowe definiowanie relacji pomiędzy treściami. Ważną częścią postrzegalności jest responsywność. Wszystkie elementy strony powinny prawidłowo wyświetlać się na ekranach urządzeń mobilnych, dostosowując się do szerokości wyświetlacza.

Funkcjonalność

Zasada polega na zapewnieniu możliwości wyszukiwania i używania wszelkich treści oraz funkcji bez względu na sposób nawigacji.

Użytkownik powinien szybko odnajdywać interesujące go informacje za pomocą myszki, klawiatury lub innego narzędzia. Funkcjonalność jest realizowana przez możliwość obsługi wszystkich funkcji na stronie wyłącznie przy użyciu klawiatury. Użytkownik może wyłączać i zmieniać skróty klawiaturowe, odtwarzać, wstrzymywać i zatrzymywać poruszające się treści oraz inne ruchome elementy. Funkcjonalność zwiększa możliwość powiększenia w przypadku elementów wybieranych za pomocą klawiatury.

Gesty stosowane na ekranach dotykowych powinny być jak najprostsze - złożone ruchy zmienia się na wymagające mniejszego wysiłku ze strony użytkownika. Wszystkie elementy na stronie powinny być jasne i zrozumiałe. Tytuły i nagłówki, które wskazują na konkretną treść, oraz linki, umożliwiające przejście do danej treści, są istotnymi elementami standardu WCAG 2.1.

Zrozumiałość

Użytkownicy powinni rozumieć treści i sposób działania strony lub aplikacji. Nieporozumień unika się poprzez stosowanie prostego języka. Urzędniczy żargon, zbędne słowa, nieprecyzyjne określenia - to elementy, których należy się wystrzeżać. Trudne wyrażenia powinny być wyjaśniane jak najprościej, podobnie jak skróty i akronimy.

Spełnienie warunków standardu WCAG 2.1 wymaga, by w kodzie strony zaznaczyć, w jakim języku stworzono treść. Elementy zamieszczane na wszystkich podstronach powinny mieć spójny wygląd i jednoznaczne etykiety. W przypadku formularzy ważne jest zastosowanie zrozumiałych komunikatów błędów i podpowiedzi, w jaki sposób należy je poprawić.

Kompatybilność

Ostatnią zasadą w standardzie WCAG 2.1 jest zachowanie kompatybilności. Treści i funkcje powinny działać poprawnie w różnych przeglądarkach i na wszystkich urządzeniach. Dotyczy to nie tylko smartfonów lub tabletów, ale i czytników ekranu dla osób niewidomych.

Kompatybilność osiąga się poprzez zastosowanie prawidłowego kodu HTML. Użytkownicy, którzy korzystają z technologii asystujących, powinni otrzymywać informacje o stanie lub statusie działania strony oraz o pojawiających się komunikatach i oknach modalnych.

KARY ZA BRAK DOSTĘPNOŚCI CYFROWEJ I DEKLARACJI DOSTĘPNOŚCI

Podmioty publiczne, które bez uzasadnienia, nagminnie łamią standardy dostępności cyfrowej, mogą zostać ukarane przez Ministra Cyfryzacji. Za takie zachowanie uznaje się brak zwiększenia dostępności cyfrowej serwisu lub aplikacji mobilnej w kolejnych monitoringach rocznych. W przypadku strony www i aplikacji karę nakłada się po 3 kolejnych monitoringach, natomiast w przypadku deklaracji dostępności - po 2. Kary otrzymują również podmioty publiczne, gdy liczba skarg na ich stronę lub aplikację rośnie.

Za nierespektowanie przepisów o dostępności cyfrowej Ministerstwo Cyfryzacji przewidziało kary pieniężne. Jeżeli nieprawidłowości dotyczą serwisu internetowego lub aplikacji, kara wynosi do 10 tysięcy złotych.

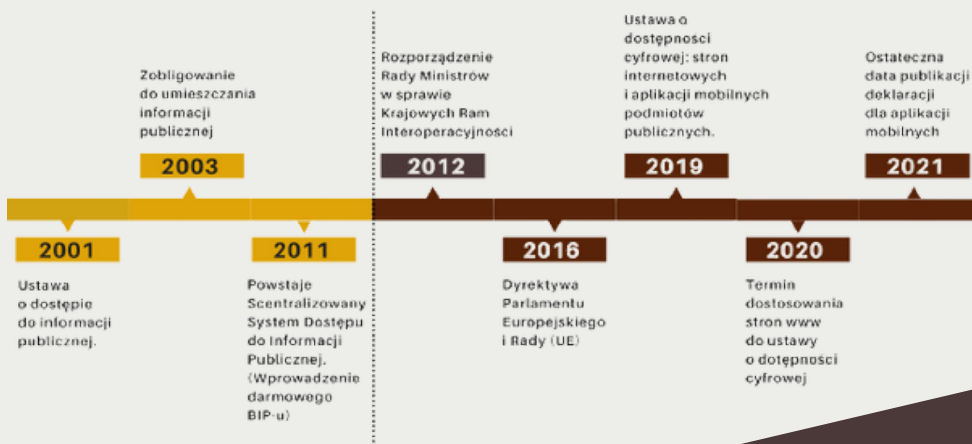

Problemy z BIP, deklaracją dostępności lub innymi elementami, które obligatoryjnie powinny spełniać standard WCAG 2.1, wiążą się z karą do 5 tysięcy złotych.

Ustawa przewiduje, że po wystąpieniu do podmiotu publicznego o zapewnienie dostępności cyfrowej, podmiot ma 7 dni na przystosowanie strony internetowej, aplikacji mobilnej lub ich elementu do standardu WCAG 2.1. W przypadku braku możliwości spełnienia tego warunku w ustawowym terminie, podmiot publiczny ma obowiązek powiadomić zgłaszającego żądanie, dlaczego doszło do opóźnienia.

W powiadomieniu konieczne jest wskazanie nowego terminu wdrożenia zmian na stronie lub w aplikacji. Nowy termin nie może być dłuższy niż 2 miesiące od wpływu roszczenia ze strony użytkownika.

ETAPY WPROWADZANIA DOSTĘPNOŚCI INFORMACJI PUBLICZNEJ

2001

- Zostaje wprowadzona ustawa o dostępie do informacji publicznej. (Dz.U. z dnia 8 października 2001 r.)

2003

- Podmioty publiczne zostają zobligowane do publikowania informacji publicznej

2011

- Powstaje Scentralizowany System Dostępu do Informacji Publicznej.

2012

- Wydane Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych. Dz.U. 2012 poz. 526

2016

- W życie wchodzi Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2102 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie dostępności stron internetowych i mobilnych aplikacji organów sektora publicznego (Dz. Urz. UE L 327 z 02.12.2016).

2019

- 4 kwietnia 2019 roku pojawia się ustawa o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych. (Dz. U. z 2019r. poz. 848)

2020

- 23 września 2020 r. upłynął termin dostosowania stron do wymogów standardu WCAG 2.1.

2021

- Ostateczna data opublikowania dostępnych cyfrowo deklaracji dostępności dla stron internetowych (w tym Biuletynów Informacji Publicznej) przypadła 31 marca 2021 roku.

